

LUCINDE

Zo zie ik het voor me. Er zit een jongetje in een bad. Het is een leeg bad. Hij is alleen gelaten door iemand, maar hij is niet verdrietig. Hij vermaakt zichzelf met liedjes zingen en tekenen. Nu klinkt er iets uit het afvoerputje. Het jongetje bukt zich naar het putje en kijkt er in. Vanuit de lucht kijkt hij naar beneden, en ziet velden, akkers en bossen. En in het midden ziet hij een boerderij in een veld liggen, waar hij recht bovenop kijkt. Het is een huis en daarachter grijsblauwe stallen. Hij ziet naast het huis een man zitten, en op het dak van het huis ziet hij een vrouw. Het is zonnig weer en vroeg. Het is een verstild beeld. De man staat op van zijn stoel en loopt rustig naar het hek waar het veld begint. Het is een maïsveld. Verderop ligt een grote weide waarin koeien staan. De koeien worden gevoed door het maïs. De man staat daar zo een tijdje tegen het hek aan en klimt er dan overeen, en loopt een stukje het maïs in. Het is nog jonge maïs en hij kan er overheen kijken. Het is lente. Hij ziet de vrouw niet, die nu langzaam over het dak loopt. Ze kijkt naar beneden en ziet het stoepje dat voor de voordeur ligt. Nu is het weer een tijdje stil.

De man die eerst naar het veld keek, kijkt nu om, en ziet de vrouw. Het is zijn eigen vrouw. Hij blijft een ogenblik kijken en draait zich dan terug. De vrouw zet nog een pas, totdat ze met haar beide voeten voor de punt staat. Nu laat de vrouw zich vallen. De man in het veld blijft stil staan. Er vliegen boven hem wat zwarte vogels voorbij, waar het jongetje op kan kijken. Hij ziet dat de man langzaam op de grond gaat liggen. De vrouw ligt ook op de grond, met haar hoofd op het stoepje. Ze beweegt niet meer. Ook ziet het jongetje een knecht, die verderop in de wei aan het werk is met een stuk gereedschap. Hij heeft van dit alles niets gezien en werkt rustig maar stevig door. Achter het maïsveld waarin de boer nu op de grond ligt, en de wei waarin de knecht aan het werk is, ligt een klein hutje. Eerst lijkt het alsof het een beschutting is voor de koeien, maar daar ziet het hutje er te stevig voor uit. Het is de plek waar de knecht woont. Hij woont niet in de stallen of het huis. Het is een jonge knecht die hier nog niet zo lang werkt.

Het jongetje kijkt dus van boven uit de lucht neer op een tafereeltje waarin een man in een veld ligt en zijn vrouw verderop naast het huis en een knecht veel verderop in een groene wei de koeien verzorgd. De vrouw is dood. De man zal voorlopig niet meer opstaan. En de knecht werkt verder.

Nu gaan we even terug naar het jongetje in bad. Hij ziet opnieuw de vrouw van de boerderij vallen, maar het gaat nu heel langzaam, alsof ze vliegt, en zacht landt op het stoepje voor de voordeur waarop een boerengezegde staat. Hij ziet de man opnieuw omkijken, en ook de man zakt heel langzaam naar de grond, alsof hij aan touwtjes in de lucht hangt die langzaam worden neergelaten. Nu liggen de vrouw en de man samen op de grond. Het ziet er vredig uit. De zon schijnt op hun gezicht. In de verte horen we de knecht werken en wat koeien en een aggregaat. Het jongetje bukt zich verder voorover en kan nu dieper het putje in kijken. Hij ziet het gezicht van de man die nu op de grond ligt. Het geluid van de knecht en de koeien en het aggregaat wordt zachter.

Het jongetje in het lege bad zit nog steeds op naakte knietjes gebukt boven het afvoerputje. Beneden hem ligt een landschap waarin licht en schaduwen elkaar steeds sneller afwisselen. Af en toe is het helemaal donker, en dan weer laat de zon met haar stralen het tafereeltje waarnaar het jongetje kijkt

goud kleuren. Tussen de lichaamsdelen van de man die nog altijd stil op de grond ligt beginnen kleine plantjes te groeien. En mieren en kevers die hun weg verspert zagen, vinden weer manieren om langs de man heen te lopen of eronderdoor. Het gezicht van de man lijkt wel getekend met dikke zwarte vilstift. Als de zon er op schijnt is zijn vel bijna zo wit dat het pijn doet aan je ogen. En als het donker wordt, dan verdwijnt de man langzaam in de schaduw van het veld. En zijn vrouw die een eindje verder bij hem vandaan ligt heeft een arm uitgestrekt. Omdat het jongetje er ver vanuit de lucht op kan kijken ziet hij dat de vrouw met haar arm wijst in de richting van de boer. Maar voor iedere willekeurige voorbijganger ligt de vrouw gewoon met een gestrekte arm voor de boerderij en met haar hoofd op het stoepje. Een toevallige houding waarin ze terecht is gekomen toen ze van het dak van de boerderij naar beneden zweefde. Het enige verschil tussen deze twee mensen die nu rustig op de grond liggen, en daar al een tijdje liggen zo lijkt het, in ieder geval al een paar dagen, is dat de dikke zwarte lijnen rondom de man zichtbaar blijven wanneer het dag wordt, en dat de lijnen rondom de vrouw, die eerst nog helder en sierlijk waren, langzaam beginnen te verdwijnen. Het is bijna alsof ze iedere dag een stukje verder de grond in wordt getrokken, maar gelukkig lijkt dat maar zo. De grond blijft dezelfde, een vriendelijke droge korst die zo hard is dat er allerlei dingen van buiten op kunnen staan of leunen. Het is zij zelf die verdwijnt. De vrouw lost langzaam op in de lucht. Tot ze op een dag verdwenen is, en alleen de man er nog ligt.

In de maanden die er op volgen ziet het blote jongetje van boven steeds hetzelfde weer gebeuren. Als het donker is geweest en langzaam het licht weer aangaat stapt een knecht die aan de rand van de wei in een hutje woont en daar ook slaapt als het donker is, de groene wei op en begint met werken. Het lijkt alsof hij geen moment stil houdt, zo druk als hij in de weer is. Hij sjouwt balen hooi van de ene kant naar de andere kant, dan weer draagt hij metalen staven en gereedschap uit de grijsblauwe stallen het land op. Soms rent hij zo druk rond dat het lijkt alsof hij tikkertje speelt met de zwarte koeien die verspreidt over het weiland staan. De koeien zijn ook mooi om naar te kijken van bovenaf vindt het jongetje in de badkuip. Als er regen naar beneden valt, dan komen alle koeien bij elkaar en staan dan samen in die regen te wachten tot het droog is. Ze zoeken geen beschutting, blijkbaar vinden de koeien het niet erg om nat te worden, zolang ze maar bij elkaar staan. Alleen 's avonds als de zon van het landschap verdwijnt, dan vertrekken de zwarte koeien een voor een naar de grijsblauwe stallen, met de knecht die voor hen loopt. En als het helemaal zwart is, gaan de lichten in de stallen uit, en loopt de knecht in het pikkedonker langs het veld over de wei terug naar zijn hutje. Soms zegt hij nog even gedag tegen de man die in het veld ligt, maar hij blijft nooit stilstaan, en de man antwoord bijna nooit terug. Ze hebben elkaar niet zoveel te vertellen, maar ze vinden elkaar wel aardig. Dat wel.

Heel af en toe bij daglicht, brengt de knecht de man in het veld een bezoekje. Dat is altijd op het midden van de dag, als de schaduw van de boerderij niet zichtbaar is. De knecht klimt over het hekje, en in zijn hand heeft hij dan een emmer of zoiets. Of een zak met brood. En als de knecht een paar passen door de maïs heeft geploeterd komt hij bij de plek waar de man op de grond ligt. Dan staat de knecht daar een kwartiertje en vertelt hem wat hij vandaag allemaal heeft gedaan op het land. De man vindt dat wel prima. Hij antwoord niks terug, dus ook niet dat de knecht moet stoppen met kletsen en door moet werken, dus blijft de knecht altijd een poosje praten, tot het moment dat de koeien weer

geluid maken. Dan struint de knecht altijd door het maïsveld richting de wei, om daar aan de andere kant van het maïs als waar hij was begonnen, uit te komen.

En het grappige is dat het jongetje iets heeft gezien dat alleen mensen die van bovenaf naar beneden kunnen kijken konden zien. Namelijk dat op de dag dat de vrouw die eerst een tijdje langs de boerderij had gelegen, met haar arm gestrekt naar de man die een eindje verder lag, nadat ze van het dak van de boerderij af was gesprongen, en met haar hoofd op het stoepje van de boerderij terecht was gekomen, dat toen de vrouw voor het laatst daar lag, met haar vredige glimlach, en het laatste beetje van haar oploste in de ruimte, dat niet lang daarna een meisje van verre kwam aangelopen.

En in de weken dat het naakte jongetje in het bad naar beneden had gekeken, en de dagen voorbij had zien trekken aan het mooie land beneden hem, had hij iedere dag opnieuw het meisje van verre zien komen aanlopen. Het begon helemaal in de verste hoek van waar het jongetje kon kijken, daar waar bossen groene boomtoppen het zicht op het land belemmerde. Van daaruit liep een pad over de heuvels langs de weilanden helemaal naar de andere uiterste hoek die het jongetje kon zien. In die uiterste hoek lag een oneindig grote zandvlakte, met daarachter een klein dorpsstadje. Maar dat kon je alleen weten als je wist wat er op het bordje voor die zandvlakte stond, namelijk de naam van het kleine dorpsstadje. Waar het meisje vandaan kwam wist het jongetje niet, maar wat hij wel wist was waar zij iedere dag naartoe liep. Namelijk naar die zandvlakte. En als ze van de uiterste bossen naar de oneindige zandvlakte liep, dan deed ze daar een hele poos over. Zeker een paar uur. En op haar weg kwam ze altijd langs het veldje waarop een huis lag met daarachter grijsblauwe stallen, en naast het huis een maïsveld en daarachter een groene wei met daarachter weer een klein hutje, en zwarte koeien die op die wei stonden. De boerderij die vroeger van de man en de vrouw was geweest, en nu dus alleen nog maar van de man. Een grote boerderij.

En nu iedere dag als ze langs de boerderij komt gelopen, is ze een moment van die dag heel dicht in de buurt van de man die naast haar in het maïsveld ligt. En op al die dagen dat het meisje daar voorbij loopt weet dus alleen het jongetje, dat van bovenaf naar het tafereeltje kijkt, dat ze zo dicht bij elkaar in de buurt staan. Soms vindt het jongetje dat zo grappig en spannend tegelijkertijd dat hij vlak voor het moment dat het meisje het maïsveld en de boerderij voorbijloopt begint te zingen in de badkamer waarin hij zit. Het geluid weerkaatst dan in de holle ruimte, tegen de badwand, en een beetje van het geluid komt terecht in het afvoerputje en verspreidt zich dan over het uitgestrekte landschap. En als het meisje een fractie van het geluid hoort, blijft ze stilstaan. Zo zorgt het jongetje er dus steeds voor dat het meisje stil blijft staan op de plek waarop ze het dichtst bij de man is, zonder dat de man en het meisje dat van elkaar weten. Het meisje veegt dan met haar mouw langs haar gezicht, en loopt dan verder langs de deur van de boerderij die aan het pad ligt, en zet daar iets neer en wandelt verder. En wanneer de knecht op bezoek is geweest bij de man in het veld en hij aan de andere kant van het maïsveld weer naar buiten komt gelopen, en de dan groene wei in loopt, die dicht in de buurt ligt van een heuveltje waar dan zijn hutje tegen aan ligt, dan kan hij als hij in het midden van de wei staat, het meisje zien dat na het stilstaan weer is doorgelopen naar de voordeur van boerderij. De voordeur waar ook het stoepje ligt waar een tijdje geleden nog de vrouw van de man had gelegen, voordat ze in het niets was opgelost. En als het meisje dan haar melk heeft neergezet op datzelfde stoepje, want dat doet ze iedere dag wanneer ze voorbij is komen lopen, dan kijkt het meisje even naar de knecht die verderop

staat. Zo ziet het jongetje dan dat de knecht en het meisje op de verre afstand waarvan ze dan van elkaar staan, dat ze op die afstand toch even oogcontact maken. Dat duurt dan zo een tijdje, en dan zwaait de knecht wat onhandig naar haar, met een stuk gereedschap nog in de hand. En je kan niet goed zien aan het meisje of ze dat handgebaar nou ziet of niet, maar ze blijft de knecht wel nog even aankijken, tot ze verder gaat. En dan gaat de knecht ook weer door met werken, meestal nog harder dan hij al had gedaan die dag. En aan het einde van zo'n dag verdwijnt het meisje dan in de oneindige zandvlakte die ze heeft bereikt, en brengt de knecht de koeien weer naar de stal. En blijft de man in het midden van het veld, dat tussen de afstand waarop het meisje en de knecht elkaar zagen in lag, gewoon liggen, zoals hij altijd al had gedaan sinds het moment dat het jongetje in de badkuip hem naar de grond heeft zien zakken.

Zo gaan dus ontelbaar veel dagen voorbij waarop het meisje steeds heel dicht in de buurt van de man komt, en het jongetje dat door het afvoerputje naar beneden kijkt gaat zingen, en het meisje dan tot stilstand brengt. En iedere keer lijkt het alsof het meisje voelt dat de man zo dicht in haar buurt ligt, zoals ze daar dan staat, en met haar mouwen haar ogen afveegt. Of dat ze niet de man voelt in dat veldje, maar wel zijn verdriet wat dan in dat veld ligt, en ook het verdriet wat een tijd geleden op het stoepje had gelegen. Van dat verdriet snapt het jongetje daarboven niet zoveel, en ook niet van het verdriet van het meisje met de melk dat ze voelt als ze daar zo even staat en iemand heel zacht voor haar hoort zingen. Maar wat het jongetje wel snapt is dat dit verdriet groter is dan alles wat hij van bovenaf kan zien. Het is groter dan de bossen groene boomtoppen, groter dan het lange pad, groter dan de oneindige vlakke met zand, groter dan de zwerm vogels en de kudde zwarte koeien waar het jongetje bovenop kijkt. Het is zo groot dat het jongetje eigenlijk niks anders kon bedenken dan dat grote proberen te vangen met zijn stem, en zo de dingen op het land en de dingen in de lucht die hij ziet te troosten.

En dus ook de drie kleine mensjes die iedere dag beneden bezig zijn met het werk en het leven en de dagen die voorbij gaan.

Zo ziet hij bijvoorbeeld dat de knecht steeds vaker een praatje gaat maken met de boer in het veld. En dat hij, als hij weer uit het maïs komt gelopen, dat hij dan ook steeds vaker het meisje ziet en groet, dat iedere dag voorbij komt. Maar steeds blijft hij daar staan in het midden van het weiland. En het meisje blijft ook altijd staan op stoepje een eind van hem vandaan. En altijd groet de jongen haar eventjes, en nu dus steeds vaker en vaker. En het lijkt er bijna op dat de jongen nu elke dag op hetzelfde tijdstip het maïs induikt en even daarna eruit komt gekropen om maar op tijd in het midden van het weiland te zijn zodat hij het meisje kan begroeten. En het jongetje vind dat een heel grappig gezicht, vooral als de knecht zich vergist heeft in de tijd. Dan ziet het jongetje in de badkuip van bovenaf dat het meisje al bijna voorbij is, en dan moet de knecht zich als een malle haasten om nog op tijd op zijn weilandje te staan. Zelfs het meisje lijkt er even om te lachen, maar dat kan het jongetje niet goed zien, omdat hij er zo ver boven staat.

En 's nachts ziet het jongetje ook steeds vaker dat het licht in het hutje van de knecht blijft branden. Normaal klikte het even aan en daarna weer uit als de knecht in het pikkedonker van de stallen door

de wei zijn hutje was ingegaan, maar nu dus niet meer. De knecht blijft altijd nog een tijdje wakker voor hij gaat slapen. En nu dus steeds langer en langer.

En als je denkt dat de knecht daardoor minder hard werkt overdag omdat hij niet zoveel slaap meer krijgt, dan vergis je je. Want overdag ziet het jongetje hem werken als een tierelier, en hij rent nog harder door de modder als hij tikkertje lijkt te spelen met de koeien. En de balen hooi die hij van de ene naar de andere kant van het weiland sjuwt worden groter en groter. En ook de berg gereedschap en metaal die hij met zich meedraagt lijkt steeds zwaarder.

En iedere dag praat hij even met de boer nu. Ook al lijkt het om het meisje te gaan dat hij daar nu staat, en wacht tot ze voorbij komt zodat hij snel weer het veldje waarin de man ligt kan verlaten, toch vindt de man het prettig dat hij wat aanspraak krijgt. Nog steeds zegt de man niet veel terug, en nog steeds praat de knecht alleen over de dingen van vandaag en hoe het weer is en de koeien. Over het meisje rept hij met geen woord, ook omdat hij niet goed weet hoe hij daarover moet praten.

En nu gaat het jongetje in het bad rechtop zitten, omdat hij al zolang voorover gebukt heeft gelegen. Hij tekent wat figuren op de witte glimmende badwand, maar omdat hij dat met zijn vinger doet weet alleen hij wat hij tekent. Het is een onzichtbare prent die alleen te zien is voor degene die hem in zijn fantasie heeft getekend. Er valt een druppel uit de kraan die boven het afvoerputje hangt. Af en toe valt er een druppel naar beneden, die dan het putje in verdwijnt, maar daar merkt de wereld beneden helemaal niks van. Het jongetje lijkt even afgeleid te zijn van het verhaal wat er zich beneden afspeelt. Hij speelt wat met de glimmende wand, en buigt zijn naakte knietjes die rood zijn van het zitten, en kermt wat in de galmende ruimte, maar niet verdrietig maar meerrustgevend. Alsof hij aan iemand wilt vertellen wat er daar beneden allemaal te zien is. Nu hoort het jongetje uit het afvoerputje een gezoem komen. Het gezoem is heel zacht en krijgt door de holle witte ruimte een dubbel geluid dat nog zachter is en op een echo lijkt. Als het jongetje er een tijdje naar heeft geluisterd en heeft geprobeerd om met het geluid mee te zingen buigt het zich weer voorover en kijkt weer diep het metalen putje in. Daar ziet hij dat de dag weer is begonnen.

Het is een late zomer, en het maïs beneden hem, waarin nog steeds een man ligt, is goud van kleur. Bijna bruin. Sommige bossen groene bomentoppen hebben diezelfde kleur gekregen, en het zonlicht is lager gaan staan, maar kleurt het landschap nog steeds warm. Er vliegt een hele grote groep ganzen voorbij, die een raar geluid maken, maar niet het geluid dat het jongetje hoorde. Hij ziet beneden in het maïs een rood voertuig rijden, waarin de knecht zit. Aan de voorkant van het voertuig gaan de maïsplanten erin, en in een trechtertje aan de zijkant komen er snippers uit. De kolven vallen in een grote bak die maar voor een deel zichtbaar is. Zo maakt het rode voertuig waarin de knecht zit, kale rechte strepen over het veld. Als het voertuig op de plek afrijdt waar de man ligt maakt het jongetje zich even zorgen, maar hij ziet dat de knecht het voertuig langzaam tot stilstand brengt, en even wuift naar de boer, om daarna weer de andere kant op te rijden. Zo maait de knecht het veld met volwassen maïs kaal, en rijdt heel voorzichtig rond de boer langs, iedere keer weer. Uit de manier waarop de knecht dat doet, dat voorzichtig maaien om de boer heen, kan je zien dat de knecht erg gesteld is op de man. Het is bijna liefdevol, zo voorzichtig als hij te werk

gaat. Nu is het veld dus kaal, en rijdt de knecht het rode voertuig door het hek tussen het huis en het veld dat nu open staat, langs de zijkant van het huis naar de grijsblauwe stallen. Daar verdwijnen de knecht en het rode voertuig met daarin de gele kolven uit zicht.

En al die tijd dat dit gebeurde heeft het meisje dat vanuit de bossen groene boomtoppen die nu ook iets geligs hebben net als de maïs, is begonnen met wandelen, de boerderij van heel ver weer in haar zicht gekregen. Het valt het jongetje op dat het meisje altijd met dezelfde snelheid loopt en nooit aarzelt, en bijna huppelt als ze niet zo stevig had gelopen. Vanuit de grijsblauwe stallen hoort het jongetje het geluid van een ijzeren schep of riek die in een metalen bak schept. Soms slaat het geluid een maat over, maar vaker klinkt het geluid wel, en maakt zo een aaneenrijging van geluiden dat het bijna lijkt alsof het meisje in de verte, die de geluiden nog niet kan horen, wel al in hun maat loopt. De man die het veld ligt, dat nu kaalgemaaid is, en waarvan snippers maïs het veld zachte contouren geeft, heeft de middagzon vol op zijn gezicht. Een gezicht dat nog steeds getekend lijkt op de droge vriendelijke aarde die hem draagt, en zo getekend dat de lijnen dik en zwart zijn aangezet en zijn gezicht wit verlicht is.

Nu kan het jongetje dichter op zijn gezicht kijken, omdat het zich dieper over het afvoerputje heeft gebukt. Het gezicht van de man is streng getekend maar ziet er heel vriendelijk uit. Het lijkt alsof de man er van geniet dat het nu zo kaal is om hem heen en dat hij ver kan kijken. Het hek tussen het veldje en het huis staat nog steeds open, en op de weg die de knecht met het rode voertuig heeft afgelegd liggen af en toe snippers en kolven. Het meisje is nu dichterbij, en de boer kan haar bijna zien. De zwarte koeien in het weiland naast het kale veldje staan te wachten op de knecht zo lijkt het wel. Heel stil staan ze verspreidt van elkaar, maar ze ademen tegelijkertijd, bijna in dezelfde maat als het meisje loopt en de knecht geluiden maakt met het metaal.

Nu ziet de man in het veldje het haar van het meisje. Nu loopt het meisje door. Nu ziet de man het gezicht van het meisje. Nu loopt het meisje door. Nu ziet de man de kleren van het meisje en haar tas. Het meisje loopt nog steeds door. Nu ziet de man de schoenen van het meisje. Het meisje loopt nog steeds. De man ziet dus het meisje in haar geheel en dat ze naar hem komt lopen, maar het meisje lijkt de man niet te zien, want ze kijkt een andere kant op. Zo loopt ze door tot ze aan het begin van het kale veldje staat waar eerst maïs had gestaan. Nu houdt het geluid dat vanuit de stallen kwam even op, en ook het meisje blijft stilstaan. Het jongetje bukt zich nog dieper voorover om alles goed te kunnen zien. Dit was voorheen het moment waarop het jongetje begon met zingen. Dit was het moment waarop het meisje dicht in de buurt van de man zou staan maar hem niet zag omdat het veld zo vol stond met begroeiing. Dit was het moment waarop het meisje dan het gezang hoorde of voelde, en ook voelde dat er een verdriet lag in het veld dat alleen zij leek te begrijpen en niemand anders, maar het verdriet niet zag en dus haar ogen droogwreef met haar mouw en inademde en door zou lopen, en naar de voordeur en het stoepje van de boerderij liep en daar even halt zou houden, en de knecht zou zien op het midden van een groene wei daar verderop, en even keek, en dan weer doorliep naar de oneindige zandvlakte die ze later die dag zou bereiken. Dit was voorheen dat moment.

En nu zien ze elkaar. De man en het meisje. Voor het eerst. En ze kijken elkaar aan. Het is niet anders dan hoe het normaal was, maar toch ook weer wel. Nu ziet het meisje iets dat ze herkent. En ze

glimlacht naar de man. En de man met het vriendelijke gezicht dat strenggetekend is lacht ook naar haar. En het landschap waarop het jongetje kijkt en al die tijd heeft gekeken is opeens veranderd. En niet verandert in hoe het eruit ziet, maar wel hoe het licht er nu op schijnt. De zwarte koeien staan nog steeds stil, maar ze staan anders stil dan normaal. En ook de vogels waar het jongetje bovenop kan kijken, en die gezamenlijk voorbij vliegen vele honderden meters boven het tafereeltje dat nu plots stil is blijven staan, zien er anders uit. De schaduwen in de bossen en velden daar ver vandaan lijken even uit de buurt te blijven, alsof ze de ruimte willen laten aan het licht om het licht de eerste ontmoeting tussen de man en het meisje helemaal te kunnen aanschouwen. Zoals ze daar nu naar elkaar kijken, de ene liggend en de ander staand, in een kaal veldje aan de rand van een boerderij en het lange pad van hier naar daar, zo verstild en mooi was ook het plaatje toen zoveel dagen en weken en maanden en jaren geleden de vrouw van de man van het dak van het huis van de boerderij naar beneden zweefde en haar hoofd te rusten legde op het stoepje voor de deur, en de man op een afstandje naast haar ging liggen, en daar samen lagen tot de zon verdwenen was en weer opkwam. Diezelfde stilte spreidt zich nu weer uit over alles waarop het jongetje in de lege badkuip door het afvoerputje kan kijken. En ook het jongetje is nu stil. Het zingen is niet meer nodig.

En nu stapt het meisje in het kale veld, en stapt ze naar de man. En ze gaat op haar knieën zitten voor de man, die nog steeds ligt en nog steeds vriendelijke lacht. En dan zet ze haar tas met flessen naast haar neer, en ze veegt met haar hand haar haar weg van haar wangen. En dan legt ze haar kale wang op de harde buik van de man, en ze legt haar hoofd te rusten, en haar armen en benen rusten ook in het zand, naast als die van de man. En zo liggen ze daar, en kijken beide naar het landschap. Het landschap dat zich voor het veldje uitstrekt, en waar het jongetje bovenop kijkt. Zo liggen ze daar, en het lijkt alsof ze er altijd zullen blijven liggen.

En dan ziet het jongetje dat vanonder de grijsblauwe stallen de knecht is aan komen lopen. En dat hij stil is gaan staan voor het huis op het stoepje voor de voordeur van de boerderij. Het stoepje waar op een gewone dag het meisje dat nu op de buik van de man in het veld ligt, rond dit tijdstip de melk had achtergelaten en de knecht had begroet die normaal op dit tijdstip in het midden van zijn groene wei had gestaan om het meisje te begroeten. En nu ziet het jongetje dat de knecht naar de man en het meisje kijkt die vredig in het veldje liggen, tezamen. En hij ziet dat de knecht heel lang stil blijft staan, dat hij verstijfd, en dat hij als een standbeeld naar de melk probeert te reiken die er normaal zou hebben gestaan en nu niet, omdat het meisje de melk er niet heeft neergezet, maar met haar warme hoofd op de buik van de man is gaan liggen. En nu ziet het jongetje dat de knecht weer ontdooid, en voorzichtig wegsliipt langs het huis, en tegen de muur van het huis waar ook de grijsblauwe stallen liggen, aan gaat staan, en zich dicht drukt tegen het huis. En dan ziet het jongetje plots dat hij omhoog kijkt. Het lijkt alsof hij het jongetje aankijkt. Alsof hij het jongetje met dezelfde ogen aankijkt waarmee hij ook het meisje en de man zojuist in het maïsveld had zien liggen. Het maïsveld dat hij vanochtend nog had kaalgemaaid. Vredig bij elkaar.

En de knecht begint te snikken. En hij huilt, zo hartverscheurend, dat het jongetje het er koud van krijgt. De knecht kijkt naar boven en huilt en huilt. En hij doet heel veel moeite om niet te hard te huilen, zodat de man en het meisje hem in het veldje verderop niet kunnen horen, en rustig tegen elkaar aan blijven liggen. En de knecht loopt als een verloren hond naar de grijsblauwe stallen, en

daarna achter de stallen langs door zijn groene wei naar zijn hut. Hij dwaalt en doolt en loopt heel langzaam, alsof alleen zijn lichaam nog weet waar het naartoe gaan. De zwarte koeien lopen een eindje naar hem toe als hij naar de wei komt, maar blijven dan staan. Alsof de koeien begrijpen dat zij de knecht toch niet kunnen troosten, simpelweg omdat zij zwarte koeien zijn, en de knecht een knecht.

Zo valt de avond over het platte landschap. En nog steeds ligt het meisje rustig in het kale veld op de buik van de man die daar altijd al lag. En ze praten niet met elkaar, maar ze zijn wel tevreden. En het jongetje dat van bovenaf op het veldje kijkt is zo blij voor het meisje en de man, dat hij stil blijft kijken in het bad, en het zingen overlaat aan de vogels die zacht voorbij zweven. En ook ziet hij dat de knecht de koeien van het land haalt, en naar de grijsblauwe stallen brengt, die nu bijna zijn opgegaan in het donkere landschap. En hij ziet ook nog de knecht weer terugkeren naar zijn hut, zonder meer naar het veldje te kijken, en hij ziet dat gedurende de hele nacht het licht in het hutje van de knecht aan blijft staan.

En zo gaan de dagen voorbij. Het meisje wandelt niet meer van de bossen naar het zand, en de dikke zwarte strepen waarmee het gezicht van de liggende man getekend is worden steeds zachter. En de knecht werkt iedere dag nog door, brengt hooi van hier naar door, sleept met gereedschap en palen, rent van koe tot koe, maar nooit meer met zoveel geluid als dat hij deed. En 's nachts blijft het licht in zijn hut tegen de heuvel branden, tot het ochtendgloren het overneemt. En nooit meer bezoekt hij de man in het veld. En op de momenten waarop hij voorheen het maïs indook om er daarna weer uit kruipen om stiekem de blik van het meisje te vangen dat voorbij kwam lopen en melk meebracht, op die momenten staat hij nu diepgebukt in het midden van de groene wei, en wacht totdat de koeien hem komen troosten. En de koeien blijven op een afstandje, alsof ze het verdriet van de knecht wel voelen maar dat het te groot is om het te begrijpen. Zoals ook het meisje dat nu op de buik van de man ligt, ooit stilstond bij een veld vol maïs, en gezang hoorde, en verdriet, en na een poosje de pas hernam, en gewoon weer verder liep.

En als de knecht zijn riek niet had gepakt, en langs de muren van de boerderij was geslopen in afwachting van wat er gebeuren zou gaan, dan hadden het meisje en de man er tot in de oneindigheid gelegen. Verstrengeld in elkaar, vredig wachtend opdat de tijd voorbij zou gaan.

Op een ochtend ziet het jongetje vanuit het afvoerputje de lucht betrekken. Het lijkt alsof de grijze wolken die voorheen altijd achter de horizon waren bleven genoeg hadden van het wachten. Het licht dat tot voor kort vrij spel had gehad op het tafereeltje waarboven het jongetje in de lege badkuip had liggen kijken, dat licht is nu wazig en schel. De waterdamp uit de grijze wolken die elkaar omarmen maken dat de scherpe omlijningsen van het land en de akkers vertroebelen. Nog steeds liggen in dit schelle licht, de man en het meisje bij elkaar, en de zwarte koeien in het groene weiland staan dicht op elkaar, alsof ze zich klaarmaken voor een hevige bui. En daar, daar naast de boerderij wacht nog steeds de knecht, de riek in de hand, gehurkt op de stoeptegels tussen het huis en de stallen.

Nu ziet het jongetje dat de knecht opstaat. Nu beweegt de knecht zich om de muur van het huis. Nu loopt de knecht rustig naar de man en het meisje toe. Voor het eerst sinds zoveel dagen tilt het meisje haar hoofd van de buik van de man die inmiddels warm is geworden. De knecht blijft stilstaan, en het meisje kijkt hem aan. De knecht houdt de punten van de riek naar hemel gericht, en staat daar zo stevig alsof hij gezonken is in de bodem. Nu beweegt het meisje zich naar de tas met flessen die nog altijd naast haar en de man staat. De knecht verroert zich niet en blijft haar aankijken. Ook de man kijkt nu naar de knecht, en zegt kort iets tegen hem. De knecht heeft het niet gehoord want hij reageert niet. Het meisje heeft nu haar bovenlichaam iets opgetild.

Nu laat de knecht zijn riek in het veld vallen, dat niet helemaal kaal meer is, maar waar groene sprietten en zwarte wortels uit proberen te ontsnappen. Het jongetje kijkt bovenop de riek die nu plat voor de staande knecht ligt, en naast de liggende man en het meisje dat nu op haar knieën zit. Ze heeft haar tas in de handen. Nu beweegt de knecht zich met zijn bovenlichaam naar haar toe. Zijn handen laat hij sloom langs zijn lichaam houden. Nu kust de knecht met zijn mond de mond van het meisje dat haar gezicht afwendt en haar hoofd laat zakken, zodat ze nu naar de grond kijkt. Het meisje is nu helemaal los van de man gekomen. De man ligt op de grond, daarnaast zit het meisje op haar knieën, en daarnaast staat de knecht die nu weer recht is gaan staan. De man wil nog iets zeggen maar de knecht bukt zich, pakt zijn riek weer op, en steekt nu de punten van de riek op de borsten van het meisje. Het meisje blijft naar de grond kijken, en houdt met een hand een punt van de riek vast. De knecht staat nu niet meer zo stevig. Dit duurt zo een tijdje. De vriendelijke droge harde korst waarop de dingen van buiten voorheen stonden en leunden, en waarop het wandelde van bos naar zand, en waarop de man lag en ook zijn dode vrouw had gelegen, die korst wordt nu natgeregend en verandert traag in zachte grond. En grond die over een poosje in modder zal veranderen.

Nu drukt de knecht zijn riek steviger in de borst van het meisje. Het meisje kijkt nu de knecht aan, en deinst licht terug, alsof haar borsten de druk van de riek niet meer aankunnen. Al die tijd is het stil, en is er alleen het geluid van alledag. De stilte van het land.

Nu staat het meisje langzaam op, de hand nog steeds om een punt van de riek die in haar bovenlichaam drukt. Nog steeds licht de man daar stil, en nog steeds staat de knecht naar voren. Nu staan de knecht en het meisje tegenover elkaar, zoals ze vroeger vaak tegenover elkaar hebben gestaan, maar altijd met een grote afstand tussen hun beide, een afstand waartussen een maïsveld lag en een halve wei. Nu proberen ze iets van die blik van vroeger te herpakken, maar beide lijken niets meer in elkaar te herkennen. Nu huilt het meisje zacht. De knecht schreeuwt iets, maar het klinkt heel onhandig en het geluid is alweer verdwenen. Nu duwt de knecht nog een keer met zijn riek in de borsten van het meisje, waarop ze haar evenwicht verliest en een stap achteruit doet.

Nu staat ze iets dichterbij de man op wiens buik ze zo rustig en vredig had gelegen, en iets verder af van de knecht die ze ooit in de verte voor de eerste keer zag. Het meisje drukt de punt van de riek die nu los is gekomen van haar borst zachtjes naar beneden, en laat haar hoofd weer zakken. Nu pakt ze haar tas met melk die ze al die tijd niet heeft losgelaten, met beide handen vast en houdt die voor haar buik, en slaat haar armen erom heen. Nu draait het meisje zich om, en zet een stap. En nog een. En nog een. Zonder nog naar de man in het veld, en de knecht met de riek om te kijken wandelt ze over het veld waarop maïs had gestaan, en waar ze vaak langs was gekomen voor ze de man die tussen dat maïs had gelegen voor de eerste keer had gezien, langs het stoepje van de boerderij de weg

op. Nog even blijft ze stilstaan, en zet dan haar tas met flessen melk voor het huis, en voelt in haar rug een afscheid van de man die haar reden gaf om te gaan liggen op de aarde en om de tijd aan zich voorbij te laten gaan, diepgeworteld in hem, en dan loopt ze, losgescheurd van diezelfde aarde van diezelfde man, het pad op waarop ze altijd al had gelopen tot iemand haar tegenhield en lief had.

Nu ziet het jongetje dat ze zonder tas de plek van de boerderij verlaat. De knecht staat stil, de man ligt. Nu ziet het jongetje dat ze steeds verder weg is. Nog steeds loopt het meisje verder, zo ver, tot ze uit het zicht is van de man en de knecht. Het jongetje ziet nog in zijn ooghoeken dat de knecht het veldje ook verlaat, en terugstompelt over de wei, waarin natgeregende koeien staan die niet meer naar hem kijken. En de man blijft alleen achter, en voelt onder zich de harde grond veranderen in modder. Nu gaat de knecht zijn hutje in, een hutje dat tegen een heuvel ligt, waarop hij ooit samen met meisje had willen wandelen en haar het uitzicht had willen laten zien. De deur gaat dicht, het licht gaat aan. En nu is het bijna donker. Het hutje wordt opgenomen in het landschap. En nu verdwijnt ook de man in schaduw van de nacht.

En waar het jongetje al die tijd bovenop de boerderij en het veld had gekeken, nu volgt het jongetje het wandelende meisje langs het pad. En hij ziet hoe ze na lang lopen aankomt bij de oneindige zandvlakte. En waar de boerderij in zijn ooghoeken verdwijnt, verschijnt opeens de zandvlakte onder hem, waardoor het meisje loopt en loopt. En waar de zandvlakte voorheen zo oneindig leek, nu ziet het jongetje achter die zandvlakte lichten branden, en het lange pad van bos naar zand veranderen in stenen, en ver daarna in asfalt. En het meisje loopt over die stenen en het asfalt verder naar de lichten. En als ze bij de lichten aankomt blijft ze verder lopen, tot er huizen naast het pad liggen, en de bomen en gras veranderen in lantaarnpalen. En ze blijft lopen en lopen, en het jongetje ziet dat ze moe begint te raken. Ze is nu al zo lang aan het lopen dat haar tempo vertraagd, en toch blijft ze doorstappen. Het jongetje dat al die tijd het meisje volgt door het afvoerputje van de lege badkuip waarin hij zich bevindt, en waarboven af en toe droge druppels uit de kraan vallen, het naakte bukkende jongetje krijgt moeie ogen, en het meisje blijft doorwandelen. En dan plots gaat het jongetje rechtop zitten en kijkt naar de witte glimmende wand waarop hij onzichtbare figuren had getekend. En hij herinnert zich de manier waarop hij het meisje in de wereld beneden stil kan laten staan, zodat ze even kan rusten. En hij begint met zingen. En zonder dat hij het ziet, begint het meisje trager te lopen, tot ze stilstaat voor een verlicht winkelraam. In het verlichte winkelraam dat nu in het donker van de gevallen nacht fel afsteekt tegen de donkere muren, liggen rode en bruine portemonnees en ook een paar riemen. Het meisje veegt met haar mouwen haar ogen droog, en kijkt naar de portemonnees. Ze zien er sierlijk en mooi uit. Ze herinnert zich het gezang dat ze hoorde wanneer ze stilstond in het landschap vol bossen en velden en akkers, naast een veld vol jonge maïs, en gedag zei tegen een jongen die ver weg in een weiland stond te werken, en iets groots voelde als ze zo naast dat maïs stond. Ze herinnert zich die omgeving waarvan ze nu ver weg is, en voor altijd verdwenen. Het mooie leer van de rode en bruine portemonnees troosten haar ogen een beetje, en het jongetje in het lege bad zingt nog steeds zacht en helder voor haar. Het geluid galmt en dringt door het waterputje en verspreidt zich over de nacht in de dorpstadje, waarin nu een meisje staat voor een felverlichte etalageruit. Zo luistert het meisje naar het onhoorbare gezang, en droomt nog een tijdje verder over de bossen en de heidevelden.

Het jongetje bukt zich voorover en kijkt door het afvoerputje. Het jongetje ziet vanuit dezelfde richting als waar het meisje net liep, voor ze stil ging staan voor een winkelruit, een sjofel aankomen. Het jongetje ziet de zware sjofel slippen en kantelen. Het jongetje ziet dat de sjofel op zijn zijkant met krijsend geluid over het asfalt schuurt richting het meisje met voorheen melk. Er komen lichtvonken van de sjofel. Het jongetje ziet de sjofel in de winkelpui verdwijnen. Het meisje wordt verpletterd tussen metaal en glas. Nu sterft het meisje.

Het jongetje die door het afvoerputje naar beneden kijkt blijft rustig zitten, en gaat zachtjes door met zingen. Nu gaan de lichten uit. Nu verdwijnt het lawaai. Nu is het zo stil als het vroeger was. Nu is de tijd voorbij.